

УДК: 330.354; 331.5.024.5

**ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕРІВНОСТІ ТА
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК: МАЙБУТНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ
РИНКУ ПРАЦІ ТА МОЖЛИВІ ВІДПОВІДІ НА НИХ**

Лях О.В.,

к.е.н., с.н.с., провідний науковий співробітник,
Інститут економіки промисловості НАН України

Стурбованість щодо зростання економічної нерівності та консервації бідності у значній кількості країн і регіонів стає одним з ключових питань в поточних дискусіях про те, як глобалізація впливає на економіку та суспільство у світі в цілому та в кожній країні. В 2017 р. у глобальному вимірі 1 % людей, що знаходяться зверху у розподілі багатства, володіли 33% загальних статків (проти 28% у 1980 р.), в той час як половина людства, яка знаходиться у нижній частині цього розподілу, володіє менше ніж 2% глобального багатства [1, с. 200]. Загострення цієї проблеми є живильним ґрунтом для стверджень, що необхідно протистояти посиленій інтеграції національних економік та суспільств, а також що нині пануюча неоліберальна модель економічного розвитку є хибною [2; 3].

Україна за нерівністю, визначеною за доходами, значно випереджає не тільки ті країни, яким притаманна помірна або слабка нерівність (Японія, Швеція, Фінляндія, Норвегія), а навіть США, які визнані країною з високою нерівністю [4, с. 36-37]. Економічна нерівність в Україні набула неприпустимо високого рівня, що вкрай негативно позначається на можливості економічного зростання і загрожує соціальним відторгненням значних груп населення, які не мають ніяких можливостей самостійно вибратися з пастки бідності [5].

Посилення економічної нерівності призвело до звуження, «вимивання» середнього класу в більшості країн світу, який є вагомим драйвером економічного зростання та запорукою соціально-політичної

стабільності [6, с. 5]. Але ще більш вагомий потенціал загострення проблеми економічної нерівності криється в майбутньому економічному прориві, що генеруються сучасною технологічною революцією. Широкомасштабне використання технології штучного інтелекту, роботизація виробництва і відсутність необхідності у великій кількості робочої сили призведуть до остаточної поляризації суспільства і фактичного зникнення середнього класу.

В умовах сучасної технологічної революції стійкість економічного зростання і процвітання будуть забезпечені більшою мірою в тих країнах, які реалізуватимуть перспективні промислову та інноваційну політики, створюватимуть більш ефективне інституційне середовище, матимуть більш освічених та інформованих громадян та забезпечуватимуть критичний рівень технологічних можливостей у ключових секторах економіки. Незважаючи на те, що нові технології створюватимуть робочі місця нової якості, а їх більш висока продуктивність принесе користь економіці в цілому, відповідні коригування на ринку праці можуть бути значними. Труднощі можуть виникнути в багатьох регіонах, якщо витіснення робітників має відбуватися у великому секторі або в багатьох галузях регіону одночасно. Державний вплив повинно здійснювати через контроль та активне коригування, наприклад, за допомогою перспективної політики щодо навичок, мобільності робочої сили та політики регіонального розвитку.

Швидкі технологічні зміни стануть викликом для адекватності вмінь і навичок робочої сили та існуючих систем навчання в Україні. Деякі нові технології виробництва (наприклад, нано- та біотехнології) підвищують важливість міждисциплінарної освіти та досліджень. Конче потрібна більша взаємодія між промисловістю та освітніми і навчальними закладами, і ця потреба може зростати, коли зростає зміст знань, які потрібні у виробництві. Ефективні системи для навчання протягом усього життя та підготовки на робочому місці мають важливе значення, тому

підвищення кваліфікації повинно відповідати темпам технологічних змін і, за потреби, робітники матимуть можливість отримати доступну перепідготовку. Також, важливо забезпечити міцні загальні навички, такі як цифрові навички та грамотність, яка необхідна для операції з машинами, передусім через те, що загальні навички є основою для вивчення швидко змінних спеціальних навичок.

Список використаних джерел:

1. The World Inequality Report 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-full-report-english.pdf>
2. Stiglitz, Joseph. Globalization and its New Discontents. 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.project-syndicate.org/print/globalization-new-discontents-by-joseph-e--stiglitz-2016-08>
3. Jacques, Martin. The death of neoliberalism and the crisis in western politics // The Guardian, 21 August 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/aug/21/death-of-neoliberalism-crisis-in-western-politics>
4. Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії : національна доповідь / ред. кол.: С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський та ін. – К. : НАН України, 2016. – 284 с.
5. Лібанова, Елла. Україна: глибина нерівності // Дзеркало тижня, 1–7 жовтня 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dt.ua/internal/ukrayina-glibina-nerivnosti-.html>
6. The squeezed middle class in OECD and emerging countries – myth and reality. Issues Paper. OECD Headquarters, Paris, 1 December, 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd.org/inclusive-growth/about/centre-for-opportunity-and-equality/Issues-note-Middle-Class-squeeze.pdf>